

Ecologisch werkprotocol

*Edward Poppelaan 12
Etten-Leur*

Tekst, foto's en samenstelling	E.W.A. Michels
In opdracht van	Gemeente Etten-Leur
Naam opdrachtgever	P. Engelvaart
Rapportnummer	130103-19-04
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	26 september 2019
Aantal pagina's	10
Wijze van citeren	Michels, E.W.A., 2019, Ecologisch Werkprotocol Edward Poppe, Gemeente Etten-Leur. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 130103-19-04, Ecodat BV Landschap & Ecologie, Etten-Leur

Inhoud

1.	Aanleiding.....	3
2.	Ligging plangebied.....	4
3.	Uitgevoerde onderzoek.....	5
3.1	METHODE INVENTARISATIE.....	5
3.2	RESULTATEN.....	6
4.	Activiteiten en wettelijk kader.....	7
4.1	GEPLANDE ACTIVITEITEN.....	7
4.1.1	DOEL.....	7
4.1.2	WERKZAAMHEDEN.....	7
4.1.3	PLANNING.....	7
4.1.4	EINDBEELD.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.2	WETTELIJK KADER.....	7
4.2.2	WERKZAAMHEDEN.....	7
4.2.2	AAN DE ORDE ZIJNDE OVERTREDINGEN.....	8
5.	Effectanalyse.....	9
5.1	EFFECT WERKZAAMHEDEN: KWALITEIT.....	9
5.2	EFFECT WERKZAAMHEDEN: KWANTITEIT.....	9
5.2	ZORGVULDIG HANDELEN.....	10
6.	Mitigerende maatregelen.....	11
6.1	VOORKOMEN VAN DODEN VAN DIEREN.....	11
6.2	PERMANENTE MITIGATIE.....	11
6.3	TIJDELIJKE MITIGATIE.....	11
7.3	ZORGPLICHT.....	11

1. Aanleiding

De gemeente Etten-Leur (hierna initiatiefnemer) is voornemens om een voormalig Juvenaatsgebouw te renoveren en enkele aanbouwen te slopen. Het betreft het pand aan de Edward Poppelaan 12 te Etten-Leur.

Uit een onderzoek van Ecodat (november_2016) is gebleken dat in de te slopen panden de volgende door de Wet natuurbescherming beschermde natuurwaarden aanwezig zijn:

- twee paarverblijfplaatsen van een gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*)

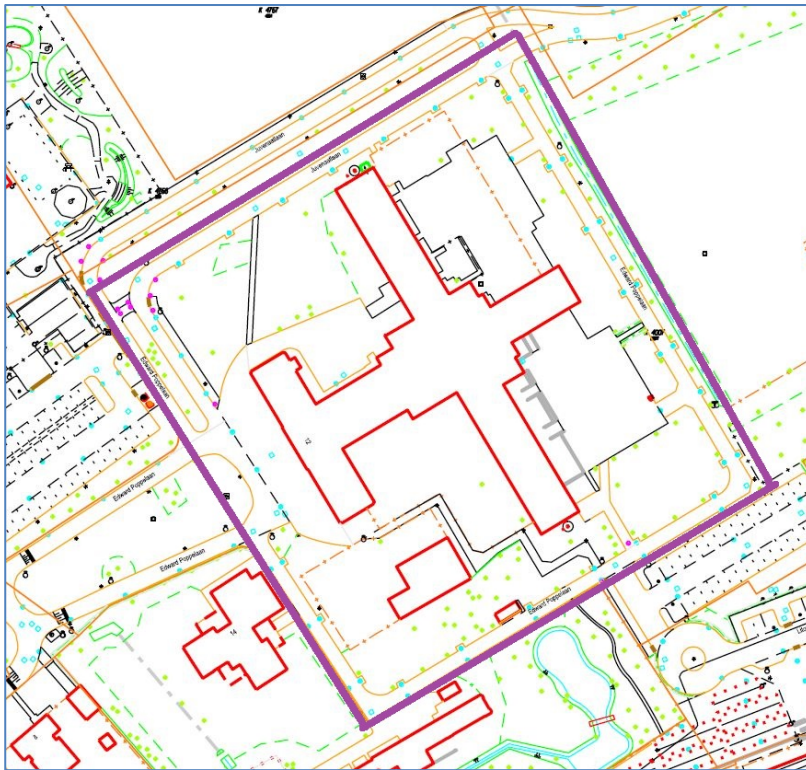
Ecodat BV heeft van de gemeente Etten-Leur opdracht gekregen om, alvorens de sloop van het pand aan te vangen, een activiteitenplan op te stellen en de sloop verder te begeleiden.

Het voorliggende rapport is grotendeels gebaseerd op een recent vleermuisonderzoek van Ecodat (*Michels, , E.W.A., 2016, Soortgericht onderzoek Edward Poppe., Gemeente Etten-Leur. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 130103-16-02, Ecodat BV ecologisch adviesbureau, Etten-Leur*).

Daar waar het voorliggende rapport inhoudelijk afwijkt van het onderzoeksrapport is het voorliggende rapport leidend.

2. Ligging plangebied

Het projectgebied ligt aan de Edward Poppelaan 12 te Etten-Leur.

Figuur 1: rood omlijnd het plangebied

Het plangebied bestaat uit voormalig internaatsgebouw;

- Hoofgebouw: dubbelsteens met spouw, drie verdiepingen, voorzien van een pannendak.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

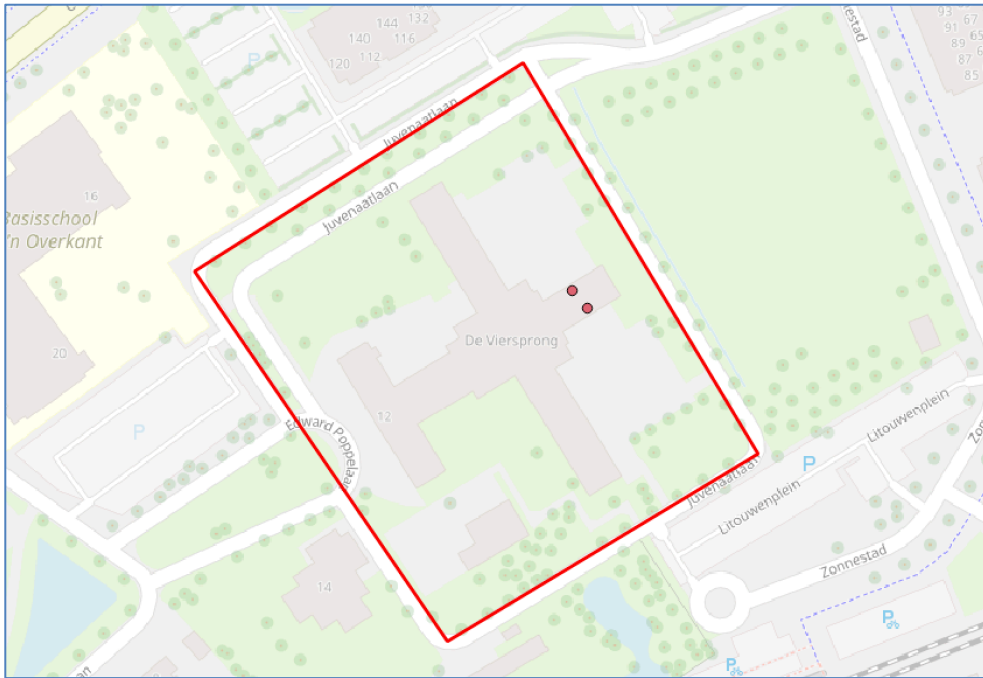
- internaatsgebouw
- wegen bedekt met stenen dan wel asfalt
- stenen bekleding van terrassen en stoepen
- bomen
- bloemperken
- grasperken

3. Uitgevoerde onderzoek

Ecodat heeft vervolgens in de periode 15-05-2016 tot en met 01-10-2016 vier bezoeken aan het plangebied uitgevoerd om de functies ervan voor beschermde soorten te onderzoeken. De vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2014.

Aangetroffen zijn:

- Twee paarverblijfplaatsen van een tot drie gewone dwergvleermuizen (figuur: 2).

Figuur 2: rood omlind het plangebied, met als stip gemarkeerd de paarverblijfplaatsen.

3.1 METHODE INVENTARISATIE

Het flora- en faunaonderzoek is afgestemd op de te verwachten soorten. Voor een uitgebreide beschrijving van de methodiek wordt verwezen naar het onderzoeksrapport. Hieronder volgt een beknopte beschrijving.

Flora- en faunavoronderzoek

In eerste instantie is een verkennend onderzoek uitgevoerd. Daarbij is een indruk verkregen van het voorkomen van beschermde soorten in de omgeving door een literatuuronderzoek. De verspreidingsatlassen/–kaarten van enkele soortgroepen en openbare bronnen met natuurgegevens zijn geraadpleegd.

Vleermuisonderzoek

De staat en situering van de gebouwen gaf direct aanleiding tot een aanvullend onderzoek. Tijdens de bezoeken is rond het moment van uit-, dan wel invliegen bij de gebouwen gepost. Met behulp van een batdetector (Petterson D240x) zijn de uit-, dan wel invliegende vleermuizen gedetermineerd en geteld. De geluiden zijn opgenomen en geanalyseerd met Batsound. Gedurende alle bezoeken zijn alle aanwezige vleermuizen genoteerd. Hierbij is van elke vleermuis de soort en het gedrag vastgelegd.

Ook is er in de directe omgeving geïnventariseerd op vleermuizen. Vanaf de openbare wegen is geluisterd of er vleermuizen aanwezig waren en welke soorten het betrof. Zodoende is een beeld verkregen van de relatie tussen het plangebied en de omgeving.

3.2 RESULTATEN

Bij het flora- en faunaonderzoek is een beschermde soort aangetroffen waarvoor een ontheffing aangevraagd wordt. Hieronder wordt per soort de beschermde functie van het plangebied beschreven.

VOORTPLANTINGS-, VASTE RUST- EN VERBLIJFPLAATSEN, POPULATIE-OMVANG EN NETWERK

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

Het meest oostelijke deel (aanbouw) wordt gedurende het najaar in gebruik genomen door gewone dwergvleermuizen. Gezien de tijd van het jaar en het feit dat het om ca. 1 a 3 dieren ging, betreft het een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis met <10 exemplaren.

In het plangebied zijn slechts enkele dwergvleermuizen actief en vliegt er incidenteel een laatvlieger over. Het heeft er schijn van dat het gebied slechts een minimale populatie vleermuizen kent.

FOERAGEERGEBIEDEN, MIGRATIE- EN VLEGROUTES

In het plangebied staat een gebouw.

In het gebied zijn foeragerend aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), steeds maximaal 2 dieren.
- Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathuseii), steeds maximaal 1 dier.
- Laatvlieger (Eptesicus serotinus), overvliegend.

Er zijn geen vliegroutes geconstateerd.

OMGEVINGSCHECK

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus) & ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathuseii)

De omgeving direct buiten het plangebied kent zeer geschikte biotopen. Het betreft hier woonwijken met straten, plantsoenen en enkele laanboomelementen. Ook in de directe omgeving zien we migrerende en foeragerende dwergvleermuizen. Daar waar de plantsoenen groter van schaal zijn zien we ook een verhoogde activiteit van dwergvleermuizen.

De huizen in de directe omgeving kunnen in ruime mate fungeren als vervangende verblijfplaatsen.

Laatvlieger (Eptesicus serotinus)

Zowel het plangebied als de directe omgeving kent slechts overvliegende laatvliegers. De reden hiervan ligt in het feit dat de laatvlieger (normaliter) grotere open ruimtes gebruikt om te foerageren. Hij zal hierbij gebruik maken van lijnvormige elementen en gedurende zijn vlucht foerageren.

4. Activiteiten en wettelijk kader

4.1 GEPLANDE ACTIVITEITEN

4.1.1 DOEL

Met de werkzaamheden wordt de aanbouw gesloopt en het gebied ter plekke bouwrijp gemaakt.

4.1.2 WERKZAAMHEDEN

- Slopen van de panden.
- Bouwrijp maken van het gedeelte dat gesloopt gaat worden.

4.1.3 PLANNING

De planning is om gedurende enkele nachten voor de sloop, daar waar paarverblijven geconstateerd zijn, de aanbouw ongeschikt te maken als verblijfplaats. Hierbij zal een exclusion programma (waarin het aanbrengen van exclusion flaps wordt uiteengezet) opgesteld worden. In juli 2017 is reeds preventief gemitigeerd voor de mogelijke aanwezigheid van 2 zomer- c.q. paarverblijfplaatsen.

4.2 WETTELIJK KADER

4.2.2 WERKZAAMHEDEN

Vleermuizen zijn beschermd onder de Europese habitatrichtlijn en vallen daarmee onder de verbodsbepalingen van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. In gevolge dit artikel is het verboden om:

- vleermuizen opzettelijk te storen;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen.

Onder opzet wordt ook voorwaardelijke opzet begrepen. Dit betekent dat, als men redelijkerwijs kan vermoeden dat er een kans bestaat dat er dieren worden gedood of gestoord, dit ook verboden is.

4.2.2 AAN DE ORDE ZIJNDE OVERTREDINGEN

Door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen kan het doden en storen van vogels en het doden van vleermuizen worden voorkomen (zie hoofdstuk 7). Wel worden verblijfplaatsen aangetast.

Na het nemen van de in hoofdstuk 7 genoemde maatregelen is er nog sprake van het overtreden van de volgende verbodsbepalingen:

- artikel 11;
- artikel 3.5 lid 2 en 4.

Voor deze verbodsbepalingen wordt geen ontheffing aangevraagd. De provincie Brabant stelt dat in standaard situaties het volgen van de procedure gelijk aan de ontheffingsaanvraag afdoende is.

5. Effectanalyse

De in hoofdstuk 7 voorgeschreven maatregelen zien erop toe dat na geplande ingrepen het plangebied geschikt blijft voor de betrokken soorten. Door preventieve mitigatie in de directe omgeving waar de overtreding plaatsvindt, werd de gewinning aan de nieuwe situatie gewaarborgd. De effecten zijn dan ook slechts tijdelijk van aard en betreffen het wennen van de betrokken soorten aan de nieuwe situatie en dragen cumulatief niet bij aan het minder geschikt worden van de leefomgeving van betrokken soorten.

5.1 EFFECT WERKZAAMHEDEN: KWALITEIT

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

De sloop heeft als gevolg dat er een tweetal paarverblijven verdwijnt. Dit vormt een tijdelijke situatie, omdat door het plaatsen van permanente vleermuiskasten weer ruimte werd gecreëerd voor verblijfplaatsen. Alvorens de werkzaamheden aangevangen werden, werden er (juli 2017) alternatieve onderkomens van houtbeton, binnen een straal van 100 meter, aangeboden. Hiertoe zijn er 8 verblijven, conform de richtlijnen van het kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) geplaatst. Er is gekozen voor permanente vleermuiskasten die in alle 4 de windrichtingen zijn opgehangen. Hiermee zijn er diverse klimatologische omstandigheden voorhanden.

Enkele nachten voor aanvang van de werkzaamheden zal het pand waarin de paarverblijven geconstateerd zijn, ongeschikt gemaakt worden om dienst te doen als verblijfplaats. Hierbij zal een exclusion programma (waarin het aanbrengen van exclusion flaps wordt uiteengezet) opgesteld worden. Enkele nachten voor de sloop zal het gebouw gecontroleerd worden op de aanwezigheid dan wel afwezigheid van vleermuizen. Indien er geen vleermuizen aanwezig zijn, zullen de exclusion flaps gesloten worden. Indien er wel vleermuizen aanwezig zijn, kan de sloop geen doorgang vinden en zal de dienstdoende ecooloog adviseren wat de te nemen stappen zijn.

5.2 EFFECT WERKZAAMHEDEN: KWANTITEIT

De werkzaamheden zullen zorgen voor een verandering in de leefomgeving van de gewone dwergvleermuis. Een verblijf zal komen ter vervallen op de huidige locatie. Om de 2 paarverblijven te compenseren zijn reeds 8 nieuwe verblijven opgehangen. Omdat er verder geen andere ingrepen gepland staan zal de impact op de staat van instandhouding van de populatie van de *gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)* minimaal zijn.

Gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuis in Nederland (Limpens *et al.*, 1997). De soort wordt ook in grote aantallen aangetroffen in Noord-Brabant. Op basis van de combinatie van het aanbod van geschikte verblijfplaatsen (dorpskern) en uitgestrekt foerageergebied (tuinen, plantsoenen en straten met laanbeplanting) kan verwacht worden dat de gewone dwergvleermuis algemeen voorkomt rondom het plangebied. Voor deze soort kan worden gesteld dat de staat van instandhouding in Nederland goed is.

Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

De geplande activiteiten binnen het plangebied met een tweetal paarverblijfplaatsen voor 1 tot 3 gewone dwergvleermuizen heeft een verwaarloosbare invloed op de gunstige staat van

instandhouding van de soort. Middels het plaatsen van 8 vleermuiskasten is er een alternatief geboden voor de verloren gegane verblijfplaatsen en is het verlies geheel gecompenseerd.

Ook op lokaal niveau zijn er afdoende uitwijkmogelijkheden. Het effect op de lokale populatie is sterk beperkt. Hetzelfde geldt nog sterker voor de soort op regionaal of landelijk niveau.

5.2 ZORGVULDIG HANDELEN

- Er zijn in juli 2017 reeds twee paarverblijven gecompenseerd
- Ter hoogte van de aanwezige paarverblijven zal het pand, middels exclusion flaps, ontoegankelijk gemaakt worden.
- Twee nachten voor aanvang van de sloop zal er onderzocht worden of er nog vleermuizen aanwezig zijn in het pand (invliegactiviteiten).
- Indien er geen vleermuizen aangetroffen worden zullen de exclusion flaps gesloten worden. Hierdoor kunnen er geen vleermuizen meer het pand ingaan.
- Indien er wel vleermuizen aangetroffen worden kan de sloop geen doorgang vinden en zal er opnieuw onderzocht moeten worden wat de vervolgstappen zullen zijn.

6. Mitigerende maatregelen

6.1 VOORKOMEN VAN DODEN VAN DIEREN

Verjagen van dieren

Voordat de sloop gecontinueerd wordt dienen de boeiboorden aan de gevels gedurende minimaal 5 nachten voorzien te worden van exclusion flaps. Dit met als doel om de eventueel aanwezige vleermuizen de gelegenheid te geven het pand te verlaten, maar hen niet de gelegenheid te geven de verblijfplaats wederom te betreden. Dit ongeschikt maken moet worden uitgevoerd onder begeleiding van ter zake kundig ecooloog. Twee nachten voor aanvang van de sloop zal er onderzocht worden of er nog vleermuizen aanwezig zijn in het pand (invliegactiviteiten). Indien er geen vleermuizen aangetroffen worden, zullen de exclusion flaps gesloten worden. Hierdoor kunnen er geen vleermuizen meer het pand ingaan. Indien er wel vleermuizen aangetroffen worden, kan de sloop geen doorgang vinden en zal er opnieuw onderzocht moeten worden wat de vervolgstappen zullen zijn.

6.2 PERMANENTE MITIGATIE

Onderzoek wees uit dat de directe omgeving afdoende alternatieve verblijfplaatsen kent. Deze verblijfplaatsen zijn al jaren aanwezig. Aan de eis van een gewenningsperiode is dus reeds voldaan.

Voorafgaand aan de werkzaamheden zijn (conform het kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12-2018)) de volgende verblijven opgehangen;

- 8 zomer/- paarverblijven

6.3 TIJDELIJKE MITIGATIE

Omdat in de directe nabijheid van het plangebied vele woningen aanwezig zijn met een bouw die uitermate geschikt is voor de vestiging van verblijfplaatsen is er voor vleermuizen een surplus aan alternatieve verblijfplaatsen aanwezig en derhalve is verdere compensatie/mitigatie niet noodzakelijk. Omdat deze alternatieven al jaren aanwezig zijn, zullen de vleermuizen reeds meer dan gewend zijn aan deze alternatieven en de verwachting is dan ook dat zij deze direct na het vervallen van de huidige zomerverblijfplaats zullen betrekken. Hiernaast zijn in juli 2017 reeds 8 paarverblijven in de directe omgeving opgehangen.

7.3 ZORGPLICHT

Realisatie van de nieuwe verblijfplaatsen en het verjagen van de vleermuizen moet aantoonbaar worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake deskundig ecooloog.